

Література

1. Czubinski Z. *Instytucja konsula honorowego w polskim prawie konsularnym i w polskiej praktyce.* – ZN UJ. *Prace z Nauk Politycznych* 1987, z. 31,- S. 9.
2. Czubinski Z. *Polish New Consular Law – Selected Legal Problems.* // *Polish Yearbook of International Law* 1984, vol. XIII. – s. 122.
3. Joniec T. *Polska sluzba konsularna.*- Warszawa, 1996. – s. 77.
4. Libera K. *Instytucja konsula honorowego i jej wykorzystanie w polskiej sluzbie zagranicznej.* – Warszawa, SGPIS. – 1958. – s. 43.
5. Makowski J. *O konsulach i konsulatach.* – Warszawa, 1918. – s. 35.
6. Nieduszynski T. *O dzialalnosci gospodarczej urzedow zagranicznych.* Wyd. Polskiego Instytutu. Eksportowego. T. XII. – Warszawa, 1933. – s. 63.
7. Sutor J. *Prawo dyplomatyczne i konsularne.* – Warszawa, 1993. – s. 246.

О. Мельничук,

студентка 5 курсу юридичного факультета
Хмельницького інституту регіонального
управління та права

ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ МІЖНАРОДНИХ ДОГОВОРІВ В СУЧАСНЕ ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ

Норми міжнародних договорів породжують правовідносини між суб'єктами міжнародного права і не породжують їх між суб'єктами внутрішнього права, тому для перетворення цілей, закладених у нормах міжнародного права в реальні дії органів державної влади, юридичних осіб та громадян, що перебувають під юрисдикцією держави, необхідні додаткові внутрішні засоби. Існує два механізми реалізації норм міжнародних договорів: міжнародно-правовий та національний. Сучасний стан втілення в життя міжнародно-правових норм показує, що більшість таких норм здійснюється за допомогою чи при сприянні механізмів національного права, тобто в процесі національно-правової (внутрішньодержавної) імплементації норм міжнародного права. Поряд з терміном "імплементація" у міжнародно-правовій літературі використовуються інші – "трансформація", "відсилка", "рецепція", "адаптація". На мою думку, термін "імплементація" більш адекватно відображає процес реалізації норм міжнародного права. Імплементація – (від лат. *implere* – наповнювати, досягати, виконувати, здійснювати) – організаційно-правова діяльність держав з метою реалізації своїх міжнародно-правових зобов'язань.

У міжнародно-правовій літературі немає єдиної точки зору та не розроблено загальновізану класифікацію способів національно-правової імплементації норм міжнародного права. Я вважаю, що достатнім є застосування трьох способів національно-правової імплементації міжнародно-правових норм. Перший – інкорпорація, тобто прийняття нових, зміна чи відміна чинних норм національного права з метою виконання приписів норм міжнародних договорів. Яскравим прикладом інкорпорації є підготовка й прийняття 15 листопада 1996 р. Закону України "Про космічну діяльність". Як відомо, Генеральна асамблея ООН резолюцією 1962 (18) від 10 грудня 1963 р. прийняла Декларацію правових принципів діяльності держав у дослідженні та використанні космічного простору. Характерно, що ці правові принципи ефективно імplementовані в Законі України "Про космічну діяльність" та інших законодавчих актах з питань космічного права. Другий спосіб – відсилка, згідно з якою положення міжнародного договору поширюються і на сферу чинності внутрішньодержавного права. Відсилка часто використовується у тих державах, де міжнародні договори визнаються частиною національного законодавства. Так, ч.2 ст.6 Конституції США, ст.55 Конституції Франції, ст.96 Конституції Іспанії передбачають, що всі міжнародні договори, в тому числі конвенції, є частиною національного законодавства цих держав. В Україні відповідно до приписів норм ст.9 Конституції України та Закону України "Про дію міжнародних договорів на території України" від 10 грудня 1991 р. "чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України". Таким чином, відсилка – це своєрідна згода держав на функціонування міжнародно-правових норм у сфері дії національного законодавства. Третім способом імплементації міжнародно-правових норм на національно-правовому рівні є адаптація, тобто "присотування чинних внутрішньодержавних правових норм до нових міжнародних зобов'язань держави без внесення будь-яких змін до її законодавства". Причому слід зауважити, що адаптація тісно пов'язана з інкорпорацією, яка за певних умов може замінити її, зокрема у разі прийняття нової норми, зміни чи відміни старої (чинної) імplementованої норми національного права.

Розглянемо деякі проблеми, пов'язані з імплементацією міжнародних договорів, що існують в Україні. Україна ратифікувала Конвенцію про незастосування строку давності до воєнних злочинів та злочинів проти людства 1948 року, яка набула чинності для України ще 11 листопада 1970 року. Згідно зі статтею 1 цієї Конвенції ніякі строки давності не застосовуються до воєнних злочинів незалежно від часу їх вчинення. А відповідно до статті 9 Конституції України вказана вимога тепер стала частиною чинного законодавства України. Але в новому Кримінальному кодексі України це зобов'язання не відтворене. За умов існування колишнього СРСР це не мало особливого значення, бо застосування вимог Конвенції було забезпечено Указом Президії Верховної Ради СРСР від 4 березня 1965 року "Про покарання осіб, винних у злочинах проти миру і людства та воєнних злочинах, незалежно від часу скоєння злочину". Але в сучасних умовах всупереч Конвенції 1948 року строк давності поширюється в Україні і на воєнні злочини, і на злочини проти людства. Україна не просто порушила вимоги ст.26 Віденської конвенції 1969 р. Дане порушення робить неможливим саме виконання конвенції 1948 р. щодо осіб, які вчинили воєнний злочин або злочин проти людства, а це означає, що бездіяльністю України порушені такі положення останньої Конвенції, які мають суттєве значення для здійснення об'єкта та цілей договору. Інакше кажучи, оскільки відповідно до вимог ст.27 Віденської конвенції жоден учасник не може посилатися на положення свого внутрішнього права як виправдання для невиконання ним договору, в усіх інших учасників Конвенції 1948 р. з'являються підстави для вжиття проти України заходів, передбачених ст. 60 Віденської конвенції.

Особливо важко підлягають імплементації в національне законодавство міжнародно-правові норми та принципи, механізм реалізації яких не передбачений у відповідному міжнародно-правовому акті. Прикладом цього можуть бути Конвенція міжнародної організації праці (МОП) № 154 про сприяння колективним договорам від 19 червня 1981 року. До речі, такими є більшість конвенцій МОП. У подібних випадках виникає необхідність для законодавчого органу країни спеціально розробляти і впроваджувати у національне законодавство або пристосувати до нього певні існуючі процесуальні норми, які забезпечували б реалізацію норм і принципів міжнародного права, що стали частиною правової системи конкретної країни. Звичайно, можна навести і приклади протилежного характеру. Так, до міжнародно-правових документів, де детально розроблено як матеріальні, так і процесуальні норми, слід віднести більшість конвенцій універсального рівня. Такою є, наприклад, Конвенція ООН про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин від 19 грудня 1988 року.

Міжнародне право. Порівняльне правознавство

Більша частина положень міжнародного гуманітарного права є нормами прямої дії (самоздійснюваними). Проте багато положень цього права передбачають зобов'язання держав вживати на національному рівні особливі заходи до імплементації для того, щоб створити конкретний механізм застосування несамодійснюваних норм. Імплементация міжнародного гуманітарного права передбачає вжиття цілого ряду заходів за участю багатьох органів державної влади. Заходи по імплементації включають, наприклад, переклад Женевських конвенцій і додаткових протоколів на національні мови країн-учасниць, захист емблеми Червоного Хреста і Червоного Півмісяця, введення в дію кримінального законодавства для припинення порушень міжнародного гуманітарного права. Повна та ефективна імплементація міжнародного гуманітарного права вимагає тісного співробітництва та координації зусиль органів державної влади та інших структур. З метою сприяння цьому процесу деякі держави створили національні органи по імплементації міжнародного гуманітарного права, основною задачею останніх є стимулювання та підтримка зусиль влад у галузі імплементації міжнародного гуманітарного права на національному рівні.

Проблема відповідальності за невиконання ратифікованих конвенцій в науковій думці досліджена не глибоко. Великим недоліком чинного законодавства України є відсутність конкретної відповідальності за порушення конкретних норм, тому у всіх законах доцільно було б передбачити посилену відповідальність за невиконання обов'язків всіма суб'єктами, а державою та її уповноваженими особами у першу чергу.

Таким чином, існування в Україні цілого ряду проблем, пов'язаних з процесом імплементації норм міжнародних договорів у національне законодавство вимагає глибоких досліджень та вирішення теоретичних питань з боку науковців-міжнародників та практичного втілення в життя їх рекомендацій та розробок.

І. Нештенко,
*студентка 5 курсу Київського
національного університету
імені Тараса Шевченка*

СУТНІСТЬ І ФОРМИ ДИПЛОМАТИЧНИХ ПРИВІЛЕЇВ ТА ІМУНІТЕТІВ В НОВІТНІЙ ПЕРІОД ІСТОРИЧНОГО РОЗВИТКУ ЛЮДСТВА

В наш час спостерігається інтернаціоналізм економічного життя, розвиток науки, техніки, і соціальних програм, що призводять до набуття зв'язками і відносинами між державами багатостороннього, всезагального характеру, який є водночас суперечливим, оскільки існування в світі постсоціалістичних, капіталістичних країн, країн, що розвиваються призводить до співробітництва і змагання між ними. Тому важливими є засоби здійснення зовнішньої політики, серед яких важливе місце посідає дипломатія.

Як показує історія рабовласницьких, феодальних і капіталістичних держав, дипломатія має широкі сфери діяльності. Вона впливає на економічні, культурні, політичні зв'язки держави.

Важливу функцію виконують дипломатичні представництва. Здійснення цих функцій вимагає перебування цих органів в певному правовому статусі, де вони і держава не повинні відчувати тиску. Ці органи та їх персонал необхідно наділити привілеями та імунітетами з метою створення максимально благополучних умов для здійснення функцій дипломатичних представництв. Історія становлення і розвитку дипломатичного права свідчить про те, що для міжнародно-правового врегулювання статусу дипломатичних представництв завжди була характерна наявність 2-х протилежних тенденцій: 1-ої, направленої на обмеження привілеїв та імунітетів і 2-ої, направленої на їх розширення. На основі їх збалансування формується статус дипломатичних представництв.

В літературі сучасного міжнародного права існує багато думок з приводу потрібності дипломатичних привілеїв та імунітетів, їх обсяг, суб'єктів, яким необхідно такі надавати та ін. Та відповіді на всі ці питання було б доцільно шукати в історії. Людство розвивається по спіралі. При зовнішніх формах, що стають іншими, основа залишається незмінною. Дивлячись у минуле, ми ніби-то споглядаємо збоку теперішнє. Вже без емоцій та різних впливів ми можемо дослідити проблему.

Становлення і розвиток привілеїв та імунітетів дипломатичних представництв бере початок з стародавнього світу. На протязі розвитку людства, збільшувалось їх значення.

З кінця 18-го і на протязі 19-го ст. продовжується зворотній процес і поступово зменшується незалежність дипломатичних агентів і їх вплив. Ще в новому періоді невдоволення по різним питанням з приводу привілеїв та імунітетів. Задовольнити їх не змогло ні національне законодавство кожної країни ні міжнародне право в цілому, ні, навіть, безупинний потік історичного часу. Це питання набувало всезагального міжнародного значення. Особиста недоторканість, непідсудність по цивільним та кримінальним справам ще застосовуються в практиці, але в теорії виникають думки, що вимагають обмеження привілеїв та імунітетів.

Одже в понятті дипломатичної недоторканості розмежував два питання : 1. Особисту недоторканість і недоторканість приміщення. На наш погляд розглядаючи привілеї та імунітет вже в новітній період було б доцільно дотримуватись цієї класифікації. Особиста недоторканість поширювалася на дипломатичних представників всіх рангів і захищала їх з моменту, коли вони ступили ногою на територію країни, куди послані. Цей привілей дипломатичні агенти користувалися на протязі всього періоду своєї місії, аж поки не покине державу, де був акредитований. Посол повинен був бути вільний від примушень, як по відношенню до своєї особистості так і до майна, якого він потребував щоб бути в повній безпеці. Звідси архів і пошта не могли обшукуватися, а сам дипломатичний представник не міг бути арештований. До того ж особиста недоторканість не повинна була обмежуватись і під час війни. Право недоторканості надавало, більш того, дипломатичному представнику повну свободу у відносинах із своїм особистим правлінням, своєю державою. Він міг надсилати листи і отримувати їх через своїх приватних кур'єрів або ж через пошту.

Користування правом особистої недоторканості могло зробитись на практиці джерелом зловживань, тому виникали питання про необхідність обмежень. Бо як насправді бути, коли іноземний представник проводить діяльність по підризу держави перебування. В цьому випадку деякі автори вважали за неможливе втручання місцевої влади і що в цьому випадку глава держави, в якій посол скоїв злочин може вимагати його відкликання. А потім дипломатичний агент не користується правом особистої недоторканості. Інші автори, такі як Левін, вважали, розмежовуючи кримінальний і політичний злочин, що якщо посол скоїв кримінальний злочин він не міг бути заарештованим, наказаним. Але політичний злочин проти держави, в якій він був акредитований, робить виправдання саме для його арешту і видачу владі його країни. Але тут постає риторичне запитання: а чи справедливо покарала його країна, якщо на їх користь скоєно злочин?

Вже в новітній період постало також питання про неналежний захист дипломатичних представників і звичайно, кожна країна вирішувала для себе це окремо. І в кримінальному законі санкції різнилися. Так, у таких країн як Франція, Швейцарія,